УНШААГА

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№ 37 (610)

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

- *Зарим офицер, ахлагч, байлдагч нарыг одон, медалиар шагнах тухай*

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

- *Журам батлах тухай*
- *Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний нутгийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай*

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

- *Эрүүгийн хуулийн 17 дугаар бүлгийн зарим зүйл, заалтыг тайлбарлах тухай*

Улсын Их Хурлын Тамгын газар
Улаанбаатар хот
2009 он

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Долоо хоног тутмын хэвлэл

2009 оны аравдугаар сарын 07 № 37 (610) Улаанбаатар хот

Гарчиг

Нэг. МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

497. Зарим офицер, ахлагч, байлдагч нарыг одон, медалиар шагнах тухай — Дугаар 71 — 799

Хоёр. МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

498. Журам батлах тухай — Дугаар 164 — 803
499. Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний нутгийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай — Дугаар 165 — 805
500. Хөтөлбөр батлах тухай — Дугаар 173 — 805

Гурав. МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

501. Эрүүгийн хуулийн 17 дугаар бүлгийн зарим зүйл, заалтыг тайлбарлах тухай — Дугаар 22 — 810

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2009 оны 08 дугаар сарын 20-ны өдөр — Дугаар 71 — Улаанбаатар хот

Зарим офицер, ахлагч, байлдагч нарыг одон, медалиар шагнах тухай

Монгол Улсаас НҮБ-ын цэргийн ажиглагчаар болон, Сьерра Леон Улс дахь энхийг сахиулах олон улсын цэргийн ажиллагаанд оролцож, албан үүргээ нэр төртэй биелүүлсэн Монгол Улсын цэргийн багийн дор дурдсан офицер, ахлагч , байлдагч нарыг одон, медалиар шагнасугай.

ЦЭРГИЙН ГАВЪЯАНЫ ОДОНГООР:

1. Батсуурийн Эрдэнэбат - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн захирагчийн нэгдүгээр орлогч, штабын дарга, дэд хурандаа

2. Лувсаншаравын Дашсоном - ЗХЖШ-ын Удирдлага, холбооны газрын Мэдээллийн аюулгүй байдлын албаны дарга, нууцын горимын мэргэжилтэн, дэд хурандаа

ЦЭРГИЙН ХҮНДЭТ МЕДАЛИАР:

1. Очирбатын Банди - Зэвсэгт хүчний 123 дугаар ангийн штабын даргын орлогч, ажиллагааны удирдлагын тасгийн дарга, хошууч

2. Сэрээтэрийн Батбаяр - Зэвсэгт хүчний 311 дүгээр ангийн захирагчийн нэгдүгээр орлогч, штабын дарга, дэд хурандаа

3. Цээнбалдирын Батхүү - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн ротын захирагч, хошууч

4. Бадамсэрээжидийн Чинзориг - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн салааны захирагч, ахмад

"ЭНХИЙН ТӨЛӨӨ" МЕДАЛИАР:

1. Батжаргалын Алтангэрэл - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 113 дугаар салбарын планшетчин, ахлагч

2. Даринчимэгийн Алтангэрэл - Зэвсэгт хүчний 167 дугаар ангийн механик жолооч, байлдагч

3. Тогоочийн Алтангэрэл - Зэвсэгт хүчний 123 дугаар ангийн хөдөлгөөнт зангилгааны шугамын хянагч-телефончин, дэд ахлагч

4. Чулуудайн Алтангэрэл - Зэвсэгт хүчний 013 дугаар ангийн штабын даргын орлогч, дайчилгааны офицер, дэд хурандаа

5. Пүрэвсүрэнгийн Алтантулга - Зэвсэгт хүчний 234 дүгээр ангийн катерчин жолооч, дэд ахлагч

6. Бямбаагийн Алтаншагай - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн цахилгаанчин-дизельчин, дэд ахлагч

7. Бат-Эрдэнийн Амарсайхан - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

8. Пүрвээгийн Амарсайхан - Зэвсэгт хүчний 123 дугаар ангийн зангилгааны механик, телеграфчин, дэд ахлагч

9. Туулын Амартогтох - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн холбооны засварын инженер, ахлах дэслэгч

10. Ганбаатарын Амартүвшин- Зэвсэгт хүчний 032 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

11. Жаргалсайханы Амартүвшин - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн радиотелеграфчин, дэд ахлагч

12. Содномын Амартүвшин - Зэвсэгт хүчний 011 дүгээр ангийн жолооч, дадлагын багш, дэд ахлагч

13. Энхжаргалын Амартүвшин - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн ротын ажиллагааны офицер, дэслэгч

14. Үржээлийн Амгаланбаатар - ЗХЖШ-ын Ажиллагааны удирдлагын газрын төлөвлөлтийн хэлтсийн мэргэжилтэн, дэд хурандаа

15. Цэрэнбалжирийн Амгаланбаатар - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн инженерийн салааны кранчин жолооч, дэд ахлагч

16. Батбаярын Анхбаяр - Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх Ерөнхий газрын харьяа 411 дүгээр ангийн хянагч, дэд ахлагч

17. Даваасамбуугийн Баасанхүү - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн батарейн захирагч, ахлах дэслэгч

18. Цэндсүрэнгийн Баатардорж - Тагнуулын Ерөнхий Газрын ахлах ажилтан, ахмад

19. Энэбишийн Бадамсамбуу - Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх Ерөнхий газрын Тогтоол гүйцэтгэх газрын тусгай бүлгийн ажилтан, ахлах ахлагч

20. Санжаагийн Басан - Хилийн цэргийн 0168 дугаар ангийн харуулын дарга, ахлагч

21. Бумцэндийн Батбаяр - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн тасгийн дарга, жолооч, дэд ахлагч

22. Жанцангийн Батбаяр - Зэвсэгт хүчний 167 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

23. Содномсамбуугийн Батболд - Зэвсэгт хүчний 311 дүгээр ангийн хуягт тээвэрлэгчийн жолооч, дадлагын сургагч, ахлагч

24. Баясгалангийн Батжаргал - Зэвсэгт хүчний 234 дүгээр ангийн гэрээт цэргийн албан хаагч, түрүүч

25. Чойнямын Батжаргал - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн тасгийн пулемётчин, дэд ахлагч

26. Өлзийцэцэгийн Батзориг - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

27. Лувсанпүрэвийн Бат- Орших - Зэвсэгт хүчний 119 дүгээр ангийн химийн хамгаалалтын ротын жагсаалын дарга, ахлагч

28. Балдандоржийн Батмөнх- Зэвсэгт хүчний 303 дугаар ангийн байлдааны удирдлагын офицер, ахлах дэслэгч

29. Бямбажавын Батмөнх - БХИС-ийн Цэргийн команд инженерийн сургуулийн тактик галын бэлтгэлийн тэнхмийн багш, хошууч

30. Мөнхсайханы Батмөнх - Дотоодын цэргийн 809 дүгээр ангийн довтлогч, дэд ахлагч

31. Адъяагийн Батсайхан - Зэвсэгт хүчний 011 дүгээр ангийн бүлгийн ахлах мэргэжилтэн, ахлагч

32. Эрдэнээгийн Батсайхан - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 328 дугаар тусгай салбарын оператор- жолооч, дэд ахлагч

33. Эрдэнэсувдын Батсайхан - Зэвсэгт хүчний 234 дүгээр ангийн гүүрчин- жолооч, дэд ахлагч

34. Цэрэндолгорын Баттулга - Зэвсэгт хүчний 084 дүгээр ангийн биеийн тамир, спортын дарга, хошууч

35. Алтангэрэлийн Батцэнгэл - Зэвсэгт хүчний 189 дүгээр ангийн кабельчин, дэд ахлагч

36. Раднаарагчаагийн Батчулуун - БХИС-ийн Цэргийн команд, инженерийн сургуулийн цэргийн сэтгэл судлалын тэнхмийн багш, дэд хурандаа

37. Залуугийн Бат-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 123 дугаар ангийн нууцын дарга, ахлагч

38. Лхагвадоржийн Бат-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн захирагчийн орлогч, ар талын дарга, дэд хурандаа

39. Лхамгомбын Бат-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 321 дүгээр тусгай салбарын ахлах оператор-бичигч, ахлах ахлагч

40. Санжрагчаагийн Бат-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 323 дугаар салбарын жолооч, ахлагч

41. Энхсайханы Бат-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн тасгийн пулемётчин, дэд ахлагч

42. Эрдэнэбатын Баянбат - Зэвсэгт хүчний 311 дүгээр ангийн танкийн талбайн дарга, ахлах дэслэгч

43. Алдарын Баярмагнай - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн цахилгаанчин, аккумуляторчин, дэд ахлагч

44. Батбаатарын Баярмагнай - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн дуу чимээний оператор, дэд ахлагч

45. Батчулууны Баярсайхан - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн наводчик оператор, дэд ахлагч

46. Төмөрчөдөрийн Баяртсайхан - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 304 дүгээр тусгай салбарын оперативын жижүүр, ахлагч

47. Анандын Баясгалан - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн авто техникийн агуулахын дарга, ахлах дэслэгч

48.Энхбаатарын Билэгсайхан - Зэвсэгт хүчний 032 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

49. Жаргалсайханы Болдбаатар - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн наводчик оператор, дэд ахлагч

50. Будхүүгийн Болорхүү - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн жолооч, дэд ахлагч

51. Ганбаатарын Борчулуун - Зэвсэгт хүчний 337 дугаар ангийн эскадрилийн ахлагч, сургагч ахлагч

52. Раднаабазарын Булганхангай - Зэвсэгт хүчний 310 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

53. Долгорсүрэнгийн Бямбадорж - Дотоодын цэргийн 805 дугаар ангийн эргүүлийн ахлагч, дэд ахлагч

54. Эрхэмбаярын Бямбасух - Хилийн цэргийн 0132 дугаар ангийн хилийн тагнуулын тасгийн ажилтан, дэслэгч

55. Лхагвацэрэнгийн Бямбахишиг - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн техникч жолооч, дэд ахлагч

56. Энхтөрийн Бямбацогт - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн наводчик оператор, дэд ахлагч

57. Бямбажавын Ганбаатар - Зэвсэгт хүчний 015 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

58. Нямаагийн Ганбат - Хилийн цэргийн 0243 дугаар ангийн социологи, дүн шинжилгээний ажилтан, ахлах дэслэгч

59. Пүрэвдоржийн Ганбат - Дотоодын цэргийн 816 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

60. Тайванхүүгийн Ганбат - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн гранатомётчин, дэд ахлагч

61. Цэрэнхандын Ганбат - Зэвсэгт хүчний 234 дүгээр ангийн захирагчийн нэгдүгээр орлогч, штабын дарга, дэд хурандаа

62. Эрдэнэхүүгийн Ганбаяр - Зэвсэгт хүчний 013 дугаар ангийн хөгжимчин, дэд ахлагч

63. Цэндбаярын Ганболд - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн жолооч, ахлах ахлагч

64. Пунцагдашийн Ганзолбоо - ЗХЖШ-ын үлгэр жишээ үлээвэр найрал хөгжмийн хөгжимчин, дэд ахлагч

65. Гунгаадоржийн Гансух - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн станцын дарга, жолооч, ахлагч

66. Пүрэвсүрэнгийн Гансух - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн гранатомётчин, дэд ахлагч

67. Алтансүхийн Гантулга - ЗХЖШ-ын үлгэр жишээ үлээвэр найрал хөгжмийн группын дарга, ахлах ахлагч

68. Баярхүүгийн Гантулга - Зэвсэгт хүчний 013 дугаар ангийн станцын дарга, дэд ахлагч

69. Хаарайн Гантулга - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн зенитийн салааны сумлагч-жолооч, дэд ахлагч

70. Тэрбишийн Ганхуяг - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн салааны захирагчийн орлогч, дэд ахлагч

71. Сайнбаярын Ганцоож - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн сапёрчин, байлдагч

72. Лувсангийн Ганчимэг - Зэвсэгт хүчний 032 дугаар ангийн бага эмч, ахлагч

73. Бойроогийн Гүрбазар - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн хөгжимчин, ахлагч

74. Доржпаламын Даваадорж - Дотоодын цэргийн 05 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

75. Бямбаагийн Давааням - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн салааны захирагч, ахлах дэслэгч

76. Яахүүгийн Дагвадорж - Зэвсэгт хүчний 314 дүгээр ангийн гал унтраах салааны ээлжийн дарга, ахлагч

77. Чулуунхандын Данзандаржаа - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн байлдагч

78. Пүрэвжаргалын Дашдорж - БХИС-ийн Цэргийн команд, инженерийн сургуулийн ерөнхий цэргийн тэнхмийн багш, дэслэгч

79. Ерөөлтийн Дашзэвэг - Зэвсэгт хүчний 016 дугаар ангийн хөгжимчин, ахлах ахлагч

80. Сүхбаатарын Дашням - Дотоодын цэргийн 805 дугаар ангийн хэсгийн дарга, дэслэгч

81. Баянцэнгэлийн Дүүрэнбаяр - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн хөгжимчин, ахлагч

82. Хуанганы Ержан - Зэвсэгт хүчний 123 дугаар ангийн дизельчин, дэд ахлагч

83. Пүрэвхүүгийн Жамбалсүрэн - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

84. Батмөнхжилийн Жамсран - Зэвсэгт хүчний 013 дугаар ангийн станцын дарга, жолооч, дэд ахлагч

85. Балжиннямын Золбаяр - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн радиотелеграфчин, ахлагч

86. Пүрэвдоржийн Идэр - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн штабын даргын орлогч, ахмад

87. Амгалангийн Идэрээ - Зэвсэгт хүчний 327 дугаар ангийн салааны захирагчийн орлогч, дэд ахлагч

88. Эрдэнэ-Очирын Ичинхорлоо - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн шүдний их эмч

89. Хабахбайн Каким - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 116 дугаар тусгай салбарын цахилгаанчин, дэд ахлагч

90. Нямжавын Лодойжамц - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн химийн дарга, ахмад

91. Норжмаагийн Лхагважав - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 305 дугаар тусгай салбарын оперативын жижүүр, ахлах ахлагч

92. Ганхуягийн Лхагвасүрэн - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн сапёрчин, байлдагч

93. Даваасүрэнгийн Лхагвасүрэн - Зэвсэгт хүчний 336 дугаар ангийн гал сөнөөгч, дэд ахлагч

94. Батнасангийн Мөнгөн - Зэвсэгт хүчний 016 дугаар ангийн техникийн агуулахын нярав, ахлагч

95. Шараагийн Мөнгөнсух - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

96. Довчиндоржийн Мөнх-Алдар - Зэвсэгт хүчний 311 дүгээр ангийн жолооч, ахлагч

97. Цэрэндоржийн Мөнхбаатар - Зэвсэгт хүчний 327 дугаар ангийн байр зүйн тасгийн дарга, дэд ахлагч

98. Баатархүүгийн Мөнхбат - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн холбоо ротын тасгийн захирагч, ахлах ахлагч

99.Цогзолмаагийн Мөнхбат - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн "Игла-1"-ийн харвагч, дэд ахлагч

100. Батнасангийн Мөнхбаяр -Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн ротын пулемётчин, ахлагч

101. Гочоогийн Мөнхдэл - Зэвсэгт хүчний 167 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

102. Дамдинчойжилын Мөнхдөл - Тагнуулын Ерөнхий Газрын ажилтан, дэслэгч

103. Сүхбаатарын Мөнхжаргал - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

104. Балжирын Мөнхзориг - Зэвсэгт хүчний 120 дугаар ангийн салааны захирагчийн орлогч, ахлагч

105. Жамсранжавын Мөнхзул - Дотоодын цэргийн 05 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

106. Чинзоригийн Мөнхнаран - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн хүн эмнэлгийн дарга, хошууч

107. Лувсандугарын Мөнхсаруул - Зэвсэгт хүчний Клиникийн төв госпиталийн мэс заслын тасгийн хагалгааны сувилагч

108. Ренчинтогтохын Мөнхтогтох - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн дуу чимээний оператор, дэд ахлагч

109. Батаагийн Мөнхтулга - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн буудагч, дэд ахлагч

110. Маналжавын Мөнхцэцэг - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн холбооны дарга, ахмад

111. Дамдинбазарын Мөнх-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн харъяа 252 дугаар салбарын радиотелеграфчин, дэд ахлагч

112. Заманбекийн Мухтар - Хилийн цэргийн 0165 дугаар ангийн салааны захирагч, хилийн албаны офицер, дэслэгч

113. Дагвын Мэндбаяр - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн станцын дарга-жолооч, дэд ахлагч

114. Доржхуягийн Мэндбаяр - З э в с э г т хүчний 326 дугаар ангийн сургагч багш, хошууч

115. Доёддоржийн Мягмарсүрэн - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн механик жолооч, ахлах ахлагч

116. Сарантуяагийн Наранбаяр - Цэргийн дуу бүжгийн эрдмийн чуулгын хөгжимчин, ахлах ахлагч

117. Болдбаатарын Наран-Очир - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн харъяа 281 дүгээр байгууламжийн ахлах харуулчин, ахлагч

118. Номчийн Наранхүү - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн соёл хүмүүжлийн зааварлагч, ахлах дэсблэгч

119. Олгоржавын Наранхүү -З э в с э г т хүчний 337 дугаар ангийн холбооны салааны бүлгийн станцын дарга, жолооч, ахлах ахлагч

120. Дагданжавын Наранцогт - Дотоодын цэргийн 805 дугаар ангийн эргүүлчин, ахлагч

121. Төмөрийн Нармандах - Хилийн цэргийн 0303 дугаар ангийн харуулын дарга, дэд ахлагч

122. Пунцагдоржийн Нацагдорж - Зэвсэгт хүчний 089 дүгээр ангийн жолооч, ахлагч

123. Далайн Нямдаваа - Зэвсэгт хүчний 084 дүгээр ангийн тэсэлгээчин жолооч, ахлагч

124. Дашдоржийн Нямдорж - З э в с э г т хүчний 256 дугаар ангийн гранатомётчин, байлдагч

125. Нямын Ням-Өлзий - Дотоодын цэргийн 05 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

126. Түвдийн Нямхүү - Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 086 салбарын захирагчийн орлогч, зэвсэг техникийн дарга, ахлах дэслэгч

127. Даваагийн Одгэрэл - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн 305 дугаар салбарын холбооны салааны захирагч, ахлах дэслэгч

128. Жаргалын Одгэрэл - Зэвсэгт хүчний 015 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

129. Өлзийсайханы Октябрь - З э в с э г т хүчний 186 дугаар ангийн артиллерийн тагнуулын удирдах батарейны дуу чимээний оператор, дэд ахлагч

130. Хашдоржийн Октябрь - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн тасгийн пулемётчин, дэд ахлагч

131. Чухагийн Отгонбаяр - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн мэргэн буудагч, дэд ахлагч

132. Дондогийн Отгонмөнх - З э в с э г т хүчний 325 дугаар ангийн 274 дүгээр салбарын радиотелеграфчин, дэд ахлагч

133. Баатарын Өлзийбаяр - Зэвсэгт хүчний 327 дугаар ангийн гэрээт цэргийн албан хаагч, байлдагч

134. Даваадоржийн Өлзий-Орших - Зэвсэгт хүчний 032 дугаар ангийн буудагч, ахлагч

135. Энхмаагийн Өлзий-Орших - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн буудагч, дэд ахлагч

136. Батсайханы Өлзийхишиг - Зэвсэгт хүчний 119 дүгээр ангийн радиотелеграфчин, дэд ахлагч

137. Эрдэнэцогтын Өнөржаргал - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн холбооны хэрэглэлийн засварын инженер, ахлах дэслэгч

138. Чулуунбатын Өрнөхбаяр - Нийслэлийн цагдаагийн хөдөлгөөнт эргүүлийн газрын ахлах байцаагч, ахлах дэслэгч

139. Цэрэндаваагийн Өсөхбаяр - Зэвсэгт хүчний 119 дүгээр ангийн тооцоолон шинжлэх станцын мэдээ боловсруулах офицер, дэслэгч

140. Халтарын Пүрэвдалай - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн мэргэн буудагч, дэд ахлагч

141. Нарантуяагийн Пүрэвдорж - Дотоодын цэргийн 05 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

142. Баатарсүрэнгийн Пүрэвсүрэн- Зэвсэгт хүчний 311 дүгээр ангийн төвийн ахлагч, сургагч ахлагч

143. Даваацэрэнгийн Сангидорж - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн аккумуляторчин жолооч, ахлагч

144. Эрдэнэсайханы Солонго - Зэвсэгт хүчний Клинкийн төв госпиталийн дүрс үйл онош зүйн тасгийн рентгений их эмч, дэслэгч

145. Даваацэрэнгийн Сувданцэцэг -Төрийн тусгай албан хаагчийн Нэгдсэн эмнэлгийн дотрын их эмч, хошууч

146. Шинэмаагийн Сумъяа - З э в с э г т хүчний 330 дугаар ангийн сумлагч, дэд ахлагч

147. Цагааны Сэр-Од - Зэвсэгт хүчний 120 дугаар ангийн механик жолооч, дэд ахлагч

148. Батсүхийн Сэргэлэн - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн мэргэн буудагч, дэд ахлагч

149.Баяраагийн Төрбат - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн радиотелеграфчин, дэд ахлагч

150. Эрдэнэ-Очирын Төрбат - Зэвсэгт хүчний 120 дугаар ангийн хуягт тээвэрлэгчийн жолооч, харвагч, дэд ахлагч

151. Булганбатын Тулга - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн мэргэн буудагч, дэд ахлагч

152. Мангалын Түвшинжаргал - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн төлөвлөлтийн офицер, ахлах дэслэгч

153. Баасанжавын Түвшинтөгс - Зэвсэгт хүчний 336 дугаар ангийн экскаваторчин, ахлагч

154. Оюунчимэгийн Тэмүүлэн - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн тасгийн захирагч-жолооч, дэд ахлагч

155. Ганцэцэгийн Уранбаатар - Зэвсэгт хүчний 167 дугаар ангийн салааны захирагчийн орлогч, дэд ахлагч

156. Бямбажавын Уганбаатар - Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх Ерөнхий газрын ахлах ажилтан, ахмад

157. Цагаанхүүгийн Уганбаяр - Зэвсэгт хүчний 234 дүгээр ангийн гэрээт цэргийн алба хаагч, байлдагч

158. Түмэнжаргалын Хадбаатар - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн удирдлагын байрын тасгийн нярав, жолооч, дэд ахлагч

159. Ишгэнпилийн Хатанбаатар - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн орон сууцны дарга, ахлах дэслэгч

160. Нэргүйн Хишигбат - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

161. Ролзодын Цогбадрах - Зэвсэгт хүчний 016 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

162. Дуламсүрэнгийн Цогбаяр - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн тасгийн захирагч, ахлах телефончин, дэд ахлагч

163. Бямбажавын Цогоо - Зэвсэгт хүчний 167 дугаар ангийн артиллерийн тагнуулын удирдах салааны байр зүйч, оператор, дэд ахлагч

164. Тогоонбаатарын Цогт-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 310 дугаар ангийн жолооч, нярав, ахлагч

165. Чойдоржийн Цолмонбаяр - Хилийн цэргийн 0129 дүгээр ангийн сургалт бэлтгэлийн тасгийн дарга, дэслэгч

166. Бэхбатын Цэндсүрэн - БХИС-ийн холбооны зангилгааны команд штабын машины бүлгийн дарга, сургагч ахлагч

167. Амархүүгийн Цэрэндаш- Зэвсэгт хүчний 016 дугаар ангийн авто техникийн засварчин, дэд ахлагч

168. Нямсүрэнгийн Цэрэндорж - Зэвсэгт хүчний 325 дугаар ангийн хорооны ахлагч, тэргүүн ахлагч

169. Тогоогийн Цэрэндэмбэрэл - Зэвсэгт хүчний 120 дугаар ангийн хөгжимчин, ахлагч

170. Чулууны Чинбат - Зэвсэгт хүчний 303 дугаар ангийн станцын дарга, оператор, ахлагч

171. Гомбын Чингис - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн буудагч, дэд ахлагч

172. Дашдэлэгийн Чинзориг - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн жагсаалын дарга, ахлагч

173. Галтын Чулуундорж - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн гранатомётчин, дэд ахлагч

174. Пүрвээгийн Шижирболд - Зэвсэгт хүчний 330 дугаар ангийн тасгийн пулемётчин, дэд ахлагч

175. Мөнхөөгийн Энхболд - Зэвсэгт хүчний 124 дүгээр ангийн цахилгаанчин, жолооч, ахлагч

176. Баясгалангийн Энх-Оргил - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн дуу чимээний оператор, дэд ахлагч

177. Балдандоржийн Энхтайван - Зэвсэгт хүчний 014 дүгээр ангийн тасгийн захирагч, механик- жолооч, ахлах ахлагч

178. Буянжаргалын Энхтунгалаг- Зэвсэгт хүчний 189 дүгээр ангийн операторчин, ахлах ахлагч

179. Дорлигийн Энх-Эрдэнэ - Зэвсэгт хүчний 186 дугаар ангийн зенитийн салааны жолооч, радиотелефончин, дэд ахлагч

180. Мялхаагийн Эрдэнэбат - Зэвсэгт хүчний 150 дугаар ангийн мэргэн буудагч, дэд ахлагч

181. Сум-Очирын Эрдэнэбилэг - Зэвсэгт хүчний 326 дугаар ангийн эрэлтийн оператор, дэд ахлагч

182. Цэрэндагвын Эрдэнэ-Очир - Зэвсэгт хүчний 015 дугаар ангийн харуулчин, дэд ахлагч

183. Жадамбаагийн Эрдэнэцогт - Зэвсэгт хүчний 119 дүгээр ангийн тактик тусгай бэлтгэлийн багш, дэслэгч

184. Сайнбаярын Эрдэнэчимэг - Зэвсэгт хүчний 016 дугаар ангийн салааны захирагч, дэслэгч

185. Батмагнайн Эрцоо - Зэвсэгт хүчний 256 дугаар ангийн гранатомётчин, байлдагч

186. Баярмагнайн Ягаанцэцэг - БХИС-ийн Цэргийн команд, инженерийн сургуулийн холбооны суурин зангилгааны станцын дарга, ахлах ахлагч

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 06 дугаар сарын 3-ны өдөр | Дугаар 164 | Улаанбаатар хот

Журам батлах тухай

Төрийн албаны тухай хуулийн 30.2-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Төрийн жинхэнэ албан хаагчид нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгох журам"-ыг хавсралт ёсоор батлсугай.

2. 2008 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдөр батлагдсан Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс энэ журам батлагдах хүртэл хугацаанд төрийн жинхэнэ албанаас тэтгэвэрт

гарсан төрийн албан хаагчид олгох нэг удаагийн буцалтгүй тусламжтай холбоотой өргөдөл, хүсэлтийг энэхүү журмыг баримтлан шийдвэрлэхийг төсвийн ерөнхий менежер нарт даалгасугай.

3. Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлтэй холбогдуулан Төрийн албаны тухай хуулийн 24.1.1-д заасан насанд хүрсэн төрийн жинхэнэ албан хаагчийг өөрийнх нь саналыг харгалзан үргэлжлүүлэн ажиллуулах, төрийн албанаас чөлөөлөх дараалал тогтоох замаар төсөвт хэт ачаалал үүсгэхгүй байх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллахыг төсвийн ерөнхий менежер нарт даалгасугай.

4. Энэхүү журмыг 2009 оны 3 дугаар сарын 12-ны өдөр батлагдсан Төрийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

5. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Засгийн газрын 2004 оны 5 дугаар сарын 5-ны өдрийн 112 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан "Төрийн албан хаагчид тусламж олгох нөхцөл, журам"-ын 3 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАЯР

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД Т.ГАНДИ

Засгийн газрын 2009 оны 164 дүгээр тогтоолын хавсралт

ТӨРИЙН ЖИНХЭНЭ АЛБАН ХААГЧИД НЭГ УДААГИЙН БУЦАЛТГҮЙ ТУСЛАМЖ ОЛГОХ ЖУРАМ

1. Төрийн албаны тухай хуулийн 24.1.1, 24.1.2-т заасан үндэслэлээр төрийн захиргааны болон тусгай албан тушаалаас чөлөөлөгдөж, тэтгэвэр тогтоолгосон төрийн жинхэнэ албан хаагчид Төрийн албаны тухай хуулийн 30.2-т заасан нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоход энэхүү журмыг мөрдөнө.

2. Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан төрийн тусгай албан хаагчид энэ журам үл хамаарна.

3. Төрийн захиргааны болон тусгай албан тушаалд ажиллаж байгаад Төрийн албаны тухай хуулийн 24.1.1, 24.1.2-т заасан үндэслэлээр чөлөөлөгдөж, тэтгэвэр тогтоолгосон төрийн жинхэнэ албан хаагч төрийн албанд нийт 26 болон түүнээс дээш жил ажилласан бол хамгийн сүүлд хашиж байсан албан тушаалын сарын буюу үндсэн цалинг 36 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх, нийт 25 болон түүнээс доош жил ажилласан бол хамгийн сүүлд хашиж байсан албан тушаалын сарын буюу үндсэн цалинг 1.4 дахин нэмэгдүүлж ажилласан жилийн тоогоор үржүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг тус тус олгоно. Нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийн доод хэмжээ нь тухайн албан хаагчийн хамгийн сүүлд хашиж байсан албан тушаалын сарын буюу үндсэн цалинг 6 дахин нэмэгдүүлснээс багагүй байна.

4. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн төрийн албанд ажилласан хугацаанд дараах хугацааг оруулж тооцно:

4.1. Төрийн албаны тухай хуулийн 6,7,8,9 дүгээр зүйлд заасан албан тушаалд ажилласан хугацаа;

4.2. 1995 оны 1 дүгээр сарын 12-ны өдөр батлагдсан Төрийн албаны тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 5,6 дугаар зүйлд заасан хугацаа;

4.3. улсын төсөвт үйлдвэрийн газрын гүйцэтгэх захирал, захиргааны ажилтан, бусад ажилтан (хөлсөөр түр ажиллагч орохгүй)-аар 1996 оны 8 дугаар сарын 1-нээс 2008 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдрийг хүртэл ажилласан хугацаа;

4.4. "Төрийн албаны тухай хуулийн зарим зүйлийн заалтыг тайлбарлах тухай" Улсын дээд шүүхийн 1996 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн 153 дугаар тогтоолын 1, 2 дугаар зүйлд заасан төрийн өмчийн үйлдвэрийн газрын захиргааны албан тушаалд 1996 оны 8 дугаар сарын 1-нээс 2008 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдөр хүртэл ажилласан хугацаа;

4.5. төрийн албанд ажиллаж байхдаа гурван сар хүртэл хугацаагаар мэргэжил, мэргэшлээ дээшлүүлэх, дахин мэргэших, шинээр мэргэжил эзэмшихээр суралцсан хугацаа;

4.6. төрийн албанд ажиллах хугацаандаа жирэмсний болон амаржсаны амралттай, хууль тогтоомжийн дагуу хүүхдээ асрах чөлөөтэй байсан хугацаа;

4.7. төрийн байгууллагын дотоод журмын дагуу чөлөөтэй байсан хугацаа;

4.8. төрийн албанаас үндэслэлгүйгээр халагдсаныг шүүхээр эгүүлэн тогтоосон бол уг шалтгаанаар ажилгүй байсан хугацаа;

4.9. цагаатгах тогтоол гарсан, гэмт хэрэг гараагүй, гэмт хэргийн бүрэлдэхүүнгүй болон гэмт хэрэг үйлдэхэд оролцсон нь нотлогдоогүйгээс эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон бол төрийн жинхэнэ албан хаагчийг ял шийтгэсэн, баривчилсан, цагдан хорьсон, албан үүргээ биелүүлэхийг түр түдгэлзүүлсэн, эмнэлгийн байгууллагад байлгасан хугацаа.

5. Төрийн албанд ажилласан хугацааг тухайн байгууллагын хүний нөөцийн асуудал хариуцсан нэгж буюу албан тушаалтан тооцож тодорхойлно. Төрийн албанд ажилласан хугацааг хуанлийн бүтэн жилээр тооцно.

6. Төрийн албанд ажилласан хугацааг тооцох үндсэн бичиг баримт нь хөдөлмөрийн болон нийгмийн даатгалын дэвтэр байна. Үндсэн бичиг баримтаа үрэгдүүлсэн төрийн албан хаагч архивын лавлагаа авна. Архивын лавлагаа авах боломжгүй бол төрийн албанд ажилласан хугацааг шүүхээр тогтоолгоно.

7. Төрийн жинхэнэ албан хаагчид нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгоход шаардагдах хөрөнгийг тухайн байгууллага жил бүр төсөвтөө тусгана.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 06 дугаар сарын 3-ны өдөр | Дугаар 165 | Улаанбаатар хот

Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний нутгийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Хэнтий аймгийн Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний газар нутгийг хамгаалах, бэлчээрийг нөхөн сэргээх, сайжруулах зорилгоор тус нутагт байрлаж байгаа нийт малчин өрх болон Зэвсэгт хүчний 232 дугаар ангийн малыг нүүлгэн шилжүүлж, 2009 оны 6 дугаар сарын 10-наас эхлэн 2 жилийн хугацаанд мал оруулахгүй байх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллахыг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунай, Батлан хамгаалахын сайд Л.Болд, Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баттулга, Хэнтий аймгийн Засаг дарга Ч.Эрдэнэбаатар нарт даалгасугай.

2. Амьжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой, өөрсдийн хүчээр нүүх боломжгүй малчин өрхийг Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний нутгаас нүүлгэн шилжүүлэх тээврийн зардалд зориулж 3.5 (гурван сая таван зуун мянган) сая төгрөгийг Засгийн газрын нөөц сангаас гаргахыг Сангийн сайд С.Баярцогтод зөвшөөрсүгэй.

3. Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний газар нутгаас нүүлгэн шилжүүлж байгаа малчин өрх болон байгууллагад бэлчээр хуваарилж, нийгмийн болон хүн, мал эмнэлгийн үйлчилгээ, бусад зохих дэмжлэг туслалцаа үзүүлж ажиллахыг холбогдох аймгийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

4. Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх замаар Хэрлэнбаян-Улааны улсын тусгай хэрэгцээний газар нутагт орох хур тундасны хэмжээг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансүхэд даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАЯР

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД Т.БАДАМЖУНАЙ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2009 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр | Дугаар 173 | Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр батлах тухай

Хоршооны тухай хууль, Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр-II"-ийг 1 дүгээр хавсралт, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны урьдчилсан төсвийг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус батлаcугай.

2. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийг жил бүр улсын болон орон нутгийн төсөвт тусгаж, олон улсын байгууллага болон гадаадын зээл, тусламж, төсөл, хөтөлбөрт хамруулан санхүүжүүлж ажиллахыг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунай, Сангийн сайд С.Баярцогт, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

3. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гарган ажиллаж, хэрэгжилтийн явц, үр дүнг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд Т.Бадамжунайд даалгасугай.

4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Хоршоог хөгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" Засгийн газрын 2003 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрийн 220 дугаар тогтоолын 1, 2, 3, 4 дүгээр зүйлийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД С.БАЯР

МОНГОЛ УЛСЫН ТЭРГҮҮН ШАДАР САЙД Н.АЛТАНХУЯГ

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД Т.БАДАМЖУНАЙ

Засгийн газрын 2009 оны 173 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ХОРШОО ХӨГЖҮҮЛЭХ НИЙГМИЙН ХЭМЖЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР-II

Нэг. Хоршоо хөгжүүлэх үндэслэл, шаардлага, хоршооны хөгжлийн өнөөгийн түвшин

1. Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөрийн үндэслэл, шаардлага.

Хөрөнгө, хөдөлмөрөөрөө хоршиж, хамтарч үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэх нь бүтээмжийг өсгөх, илүү их баялаг бүтээх боломжийг олгож, ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, хомсдлыг даван туулах болон нийгэм-эдийн засгийн хөгжилд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Хүн ам цөөтэй, зах зээлийн багтаамж багатай, өргөн уудам газар нутагтай манай орны хувьд хоршоог хөгжүүлэх нь богино хугацаанд боломжийн зардлаар ажлын байр бий болгох,

үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх үр ашигтай арга юм. Иймд Засгийн газар, хоршоо, хоршоог дэмжигч байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулах, хоршоо хөгжих эрх зүй, эдийн засгийн таатай орчин бүрдүүлэх замаар тэдгээрийн нийгэмд гүйцэтгэх үүргийг дээшлүүлэх, хоршоодын үйл ажиллагааны давуу талыг ашиглан жижиг, дунд үйлдвэрийг эрчимтэй хөгжүүлэх, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор "Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр-II"-ийг боловсруулав.

2. Хөтөлбөр боловсруулах эрх зүйн үндэслэл.

Улсын Их Хурлаас баталсан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр (2008-2012 он)-т "Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарт хөдөлмөрөөрөө хорших, хөрөнгө хүчээ нэгтгэх хоршоо, нөхөрлөл хэлбэрээр ажиллахыг зээл, татварын бодлогоор дэмжинэ", "Хоршоог хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж аймаг, сумын эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн жижиг үйлдвэрлэл, орон нутгийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ", "Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний анхан шатны боловсруулалт, борлуулалтыг хоршоогоор дамжуулан хэрэгжүүлнэ" гэсэн зорилтыг тус тус дэвшүүлсэн нь хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл болж байна.

3. Хоршооны хөгжлийн өнөөгийн түвшин. Монгол оронд хоршооллын хөдөлгөөн хөгжиж эхэлснээс хойш 90 шахам жил болж байна. Хоршооны тухай хуулийг 1995 онд баталснаас хойш 1998, 2002-2006 онуудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулан мөрдөж байна.

Засгийн газраас 2003 оныг "Хоршоо дэмжих жил" болгон зарлаж, "Хоршоог хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр"-ийг 2004-2008 онд хэрэгжүүлсэн нь хоршооллын хөдөлгөөнд чухал түлхэц болж байна. Хөтөлбөр хэрэгжүүлсний үр дүнд 2008 оны байдлаар улсын хэмжээнд 212589 гишүүнтэй 1695 хоршоо үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн дотор хөдөө аж ахуй, ан агнуур, ойн аж ахуйн салбарт 486, бөөний болон жижиглэн худалдааны чиглэлээр 475, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэлээр 491 хоршоо ажиллаж байна. Эдгээр хоршоод жилд 30-аад тэрбум төгрөгийн борлуулалт хийж, 59 мянган хүнийг байнгын ажлын байртай болгосон байна. Сүүлийн жилүүдэд хоршооны гишүүдийн тоо жилээс жилд нэмэгдэж байна. Хоршоог дэмжих төв 17 аймагт байгуулагдаж, салбарын хоршоодын 5 холбоо ажиллаж байна. Хоршоо хөгжүүлэх чиглэлээр гадаадын төсөл, хөтөлбөрийн хүрээнд хамтран ажиллаж, харилцан туршлага солилцох бүсчилсэн үзүүлэх сургалт, семинар, үзэсгэлэн зохион байгуулсан байна.

4. Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зарчим. Энэхүү хөтөлбөрийг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрсөн хоршооллын дараах зарчимд нийцүүлэн хэрэгжүүлнэ:

4.1. сайн дурын болон нээлттэй гишүүнчлэл бүхий байх;

4.2. гишүүдийн ардчилсан хяналт, удирдлагатай байх;

4.3. гишүүдийн эдийн засгийн оролцоог хангасан байх;

4.4. бүрэн эрхт бие даасан байдалтай байх;

4.5. боловсрол, сургалт, мэдээлэл бүхий байх;

4.6. хоршоо хоорондын хамтын ажиллагааг хангасан байх;

4.7. нийгмийн хөгжлийн төлөө байх.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт

5. Засгийн газар, хоршоо, хоршоог дэмжигч байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулж, хоршоо хөгжих эрх зүй, эдийн засгийн таатай орчин бүрдүүлэх замаар хоршооны нийгэмд гүйцэтгэх үүргийг дээшлүүлэх, өрсөлдөх чадварыг нь нэмэгдүүлэх, жижиг, дунд үйлдвэрийг эрчимтэй хөгжүүлэх, ажлын байр бий болгоход хөтөлбөрийн зорилго оршино.

6. Энэхүү зорилгыг дараах зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

6.1. Хоршооны хөгжлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх;

6.2. Хоршоог санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжиж, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх;

6.3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд оролцох байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлж, үр дүнг тодорхой тооцдог болох;

6.4. Хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг борлуулах сүлжээ, үйлчилгээг бий болгох;

6.5. Хоршоодын мэдээллийн нэгдсэн санг баяжуулж, сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэх.

Гурав. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

7. Хоршооны хөгжлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

7.1. Хоршооны тухай хууль болон бусад холбогдох хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, боловсронгуй болгох;

7.2. Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зорилгоор зээлийн баталгаа, зээлийн даатгал, барьцааны тогтолцоог бий болгох эрх зүйн орчинг шинээр бүрдүүлэх;

7.3. Албан бус хэвшлээс албан хэвшилд сайн дураараа шилжиж, хөрөнгө, хөдөлмөрөөрөө хоршин ажиллах хүсэлтэй иргэдийн санаачилгыг дэмжиж, нийгмийн даатгал, халамжийн үйлчилгээнд хамрагдах боломжийг бүрдүүлэх;

7.4. Улсын тэргүүний хоршоо шалгаруулах журмыг шинэчлэн боловсруулж, хоршооны шилдэг бүтээгдэхүүнийг шалгаруулах болзол гарган жил бүр дүгнэн урамшуулах.

8. Хоршоог санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжиж, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

8.1. Ажлын байр бий болгож, албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийг хоршооны хэлбэрт шилжүүлэх замаар тухайн бүс нутагт импортыг орлох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа хоршоонд тоног төхөөрөмжийг лизингээр олгох, хөнгөлөлттэй зээл олгоход дэмжлэг үзүүлэх;

8.2. Хоршооноос боловсруулсан эдийн засгийн үр ашиг бүхий төслийг шалгаруулж, зээл олгоход дэмжлэг үзүүлэх;

8.3. Хувиараа болон өрхийн, эсхүл нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр үйлдвэрлэл,

үйлчилгээ эрхэлж байгаа малчин, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчид материал, түүхий эд, үр, бордоо, мал, тэжээвэр амьтан, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл зэргийг худалдан авахад нь зориулж хөнгөлөлттэй зээлийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгох;

8.4. Мэргэжилтэй, ур чадвар бүхий ажилтан бэлтгэх, дэвшилтэт техник, технологи эзэмших сургалтын тогтолцоог бүрдүүлэх.

9. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд оролцох байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлж, үр дүнг тодорхой тооцдог болох зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

9.1. Нийслэл, аймаг бүр хоршоо хөгжүүлэх дэд хөтөлбөр батлан хэрэгжүүлэх;

9.2. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарын бүтээгдэхүүн нийлүүлэх гэрээг дүгнэхдээ хоршооны хөгжилд оруулсан хувь нэмрийг нэг шалгуур болгох;

9.3. Хоршоо хөгжүүлэх чиглэлээр төрийн гүйцэтгэх зарим үүргийг гэрээний үндсэн дээр хоршоодын холбоодоор гүйцэтгүүлэх;

9.4. Хувиараа болон өрхийн, эсхүл нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр аж ахуй эрхэлж байгаа иргэдийг дэмжих бодлого, үйл ажиллагааны чиглэлээр Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сантай гэрээ байгуулж, хамтран ажиллах;

9.5. Хоршооны удирдлага, боловсон хүчнийг сургах, туршлага солилцох зорилгоор хоршоологчдын чуулганыг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах;

9.6. Хөдөө аж ахуйн хоршоодод үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулахад нь шаардагдах бэлчээр, газар, тариалангийн талбай, түүний орчмын нутгийг эзэмшүүлж, байгалийн нөөц баялгийг нь хамгаалан ашиглах эрх олгох.

10. Хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг борлуулах сүлжээ, үйлчилгээг бий болгох зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

10.1. Хандивлагчидтай хамтран хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний борлуулалтын сүлжээ бий болгох чиглэлээр төсөл хэрэгжүүлэх;

10.2. Хөдөөгийн иргэдийн бэлтгэсэн түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хэрэглэгчид шууд худалдаалах зорилгоор мэдээллийн технологид суурилсан биржийг аймгуудад байгуулах;

10.3. Аймаг, сумдад хоршооны нэрийн барааны дэлгүүр ажиллуулах;

10.4. Хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, туршлага солилцох зорилгоор дотоодын болон олон улсын үзэсгэлэн худалдаанд оролцуулах.

11. Хоршоодын мэдээллийн нэгдсэн санг баяжуулж, сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэх зорилтын хүрээнд дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

11.1. Хоршооны талаархи ойлголт, түүний ач холбогдлыг таниулах анхан шатны сургалт, зөвлөх үйлчилгээ, үзүүлэх сургалтыг жил бүр зохион байгуулах;

11.2. Орлого багатай шинээр байгуулагдаж байгаа хоршоод болон нийгмийн эмзэг бүлгийн гишүүдээс бүрдсэн хоршоог бие дааж ажиллах чадвартай болгон бойжуулах төрөлжсөн инкубаци үйлчилгээг Монголын хоршооллын сургалт мэдээллийн төв, Хоршоо дэмжих төв, Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих төвтэй хамтран бүсчлэн зохион байгуулах;

11.3. Хөрөнгө, хөдөлмөрөөрөө хоршин амжилттай ажиллаж байгаа хоршоологчдын үйл ажиллагааг хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр сурталчлах, сонирхогчдын захиалгаар хоршооны сургалтыг сонгон явуулах;

11.4. Хоршооны талаархи мэдлэгийг коллеж, их дээд сургууль, төрийн байгууллагын удирдах ажилтны сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд тусгаж хэрэгжүүлэх;

11.5. Хоршоо хөгжүүлэх чиглэлээр олон улсын сургалт, семинар, зөвлөгөөнийг хоршоодын байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах, хоршоодын хөгжлийн хүрээнд гадаад харилцааг өргөжүүлж, боловсон хүчин, мэргэжилтнийг олон улсын түвшинд мэргэшүүлж бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх.

Дөрөв. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалт

12. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар хариуцан, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам бодлогын удирдамжаар хангаж, хэрэгжилтийн явцад хяналт-шинжилгээ, үр дүнд нь үнэлгээ хийнэ.

13. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд зохион байгуулах, зохицуулах ажилд хяналт тавих үүрэг бүхий Үндэсний зөвлөл ажиллана.

14. Үндэсний зөвлөлийн дарга нь хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн байх бөгөөд Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг батална. Орлогч дарга нь Монголын хоршооллын үндэсний нэгдсэн холбооны тэргүүн байна.

15. Үндэсний зөвлөл нь аймаг, нийслэл бүрт орон нутгийн салбар зөвлөлтэй байна.

16. Орон нутгийн салбар зөвлөлийг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тэргүүлж, тухайн нутаг дэвсгэрт хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг баталж гаргана. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд нутгийн захиргаа, орон нутгийн хоршоодын холбоо болон хоршооллын хөдөлгөөнийг дэмжигч байгууллагын төлөөллийг оролцуулна.

17. Үндэсний зөвлөл нь дараахь ажлыг эрхэлнэ:

17.1. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг удирдан зохион байгуулах, хяналт тавих;

17.2. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг жил бүр хэлэлцэн батлах;

17.3. Орон нутгийн салбар зөвлөлийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, чиглэл өгөх;

17.4. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд зориулан улсын төсөв болон хандивлагчдаас олгосон хөрөнгө, зээл, тусламжийг орон нутагт хуваарилах, хөрөнгө, нөөцийг үр ашигтай зарцуулахад хяналт тавих;

17.5. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн нэгдсэн дүнг хэлэлцэж Засгийн газарт жил бүр тайлагнаж байх.

18. Орон нутгийн салбар зөвлөл дараах ажлыг эрхэлнэ:

18.1. Хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг жил бүр баталж, зохион байгуулах;

18.2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд зориулан хуваарилсан хөрөнгийг зориулалтын дагуу захиран зарцуулах явцад хяналт тавих;

18.3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг хэлэлцэн дүгнэж, хагас болон бүтэн жилээр Үндэсний зөвлөлд ирүүлэх;

18.4. Эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллага, төсөл, хөтөлбөр, бичил бизнесийг дэмжих чиглэлээрх төрийн болон төрийн бус байгууллагуудыг хоршооны хөдөлгөөнийг дэмжихэд оролцуулж, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх.

Тав. Хөтөлбөрийн санхүүжилт

19. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах санхүүгийн эх үүсвэрийг ашиглана:

19.1. Улсын болон орон нутгийн төсөв;

19.2. Засгийн газрын тусгай сангийн хөрөнгө;

19.3. Олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудын зээл, тусламж, төслийн хөрөнгө;

19.4. Банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагын эх үүсвэр;

19.5. Бусад эх үүсвэр

20. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа. "Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр-II"-ийг 2009-2017 онуудад 2 үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

-I үе шат 2009-2013 он;

-II үе шат 2013-2017 он.

21. Хөтөлбөрийн I үе шат буюу 2009-2013 онд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

21.1. Хоршооны хөгжлийг дэмжих эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

21.2. Хөрөнгө оруулалт, татвар, хөнгөлөлттэй зээлийн бодлогоор дэмжиж, үйл ажиллагааг нь идэвхжүүлэх;

21.3. Хөрөнгө, хөдөлмөрөөрөө хоршиж ажиллахын давуу талыг олон нийтэд сурталчлан таниулах;

21.4. Өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх, зах зээлд өрсөлдөх чадвартай импорт орлох брэнд бүтээгдэхүүнийг бий болгож, улс орны эдийн засгийн хөгжилд бодит хувь нэмэр оруулахуйц хоршоодыг бий болгох;

21.5. Малчдын хөдөлмөр зохион байгуулалт /бүлэг, хоршоо/-ыг боловсронгуй болгох, аж ахуйгаа тогтвортой эрхлэх, өргөжүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх;

21.6. Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бүртгэл, мэдээллийг сайжруулж, албан секторт шилжихэд дэмжлэг үзүүлэх;

21.7. Ажлын байр, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг нэмэгдүүлж, иргэдийн идэвх санаачилгыг дэмжин, бизнес эрхлэх орчинг бүрдүүлэх, хүн бүрийг эдийн засгийн идэвхтэй, хөдөлмөрийн чадвартай байлгахад чиглэсэн бодлогыг хэрэгжүүлж, ядуурлыг бууруулах.

22. Хөтөлбөрийн II үе шатанд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг хүрсэн түвшингээс шалтгаалан тодорхойлж Засгийн газар 2012 онд багтаан баталж мөрдүүлнэ.

23. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг Засгийн газарт жилд нэг удаа тайлагнаж байна.

Зургаа. Хөтөлбөр хэрэгжүүлснээр гарах үр дүн

24. Хөтөлбөр хэрэгжүүлснээр дараах үр дүнд хүрнэ:

24.1. Хоршоолын салбарын нийгэм, эдийн засаг, эрх зүйн таатай орчин бүрдэнэ;

24.2. Ажил эрхлэлтийн түвшин нэмэгдэж, ажилгүйдэл, ядуурал буурч, хоршооны гишүүдийн орлого, амьдралын чанар дээшилнэ;

24.3. Хоршооны хөгжлийг санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжсэнээр хоршоо болон гишүүдийн тоо өсч, хоршооны салбарын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, борлуулалт нэмэгдэж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь хэмжээ өснө;

24.4. Тоног төхөөрөмж олж авах, хөнгөлөлттэй зээл, лизингийн үйлчилгээ болон зээлийн баталгаанд хамрагдах, ажил, үйлчилгээ эрхлэх байртай болох зэрэг иргэд дангаараа эрхлэх боломжгүй ажил, үйлчилгээг хамтран гүйцэтгэх нөхцөл бүрдэнэ;

24.5. Хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний борлуулалтын сүлжээг бий болгосноор хоршоодын борлуулалтын орлого, цэвэр ашиг, гишүүдэд хуваарилсан ногдол ашиг нэмэгдэнэ;

24.6. Хоршоодын мэдээллийн нэгдсэн сантай болж, сургалт, сурталчилгаа өргөжиж, хоршоог дэмжигч байгууллага, хоршооны үүрэг, ач холбогдлын талаархи ойлголт нийгэмд бий болно.

Долоо. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт

25. Хоршоо хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дараах шалгуур үзүүлэлтээр үнэлж дүгнэнэ:

25.1. Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн зорилтын хүрээнд дэвшүүлсэн ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах бодлого болон хүний хөгжил, хөдөлмөр эрхлэлт болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийг дэмжих бодлогын үр дүнгийн үзүүлэлтүүд, тэдгээрт хийсэн хөндлөнгийн шинжилгээ;

25.2. Хоршоо болон түүний гишүүдийн тоо, тэдгээрийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний өсөлт, хоршооны бүтээгдэхүүний дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь, түүний өсөлт;

25.3. Хоршооны удирдлага, гишүүдэд зориулсан сургалт, зөвлөгөө, үйлчилгээний нэр төрөл, тоо хэмжээ, чанар, түүний үр нөлөө, мэдээ, мэдээлэл дамжуулах төвийн тоо, тэдгээрийн үр дүн, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцооны өсөлт;

25.4. Жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийг дэмжих чиглэлээр арилжааны банкнаас олгосон хөнгөлөлттэй зээл, санхүүгийн түрээсийн /лизинг/ үйлчилгээнд хамрагдсан хоршоо, түүний гишүүдийн тоо болон гадаадын зээл, тусламжийн өсөлт, түүний үр дүн, шинээр бий болгосон ажлын байрны тоо.

Засгийн газрын 2009 оны 173 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

"ХОРШОО ХӨГЖҮҮЛЭХ НИЙГМИЙН ХЭМЖЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР-II"-ИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УРЬДЧИЛСАН ТӨСӨВ

№	Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа	Хариуцан хэрэгжүүлэх байгууллага	Шаардагдах хөрөнгийн хэмжээ /сая.төг/					
			2009 онд	2010 онд	2011 онд	2012 онд	2013 онд	ДҮН
1	Хоршооны хууль тогтоомж, дүрэм, журмыг нэгтгэн хэвлэж хоршоологчдод зориулсан гарын авлага гаргах, сурталчлах	ХЗДХЯ, СЯ, ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	5.0	5.0	3.0	3.0	3.0	19.0
2	Хоршооны хөгжлийн асуудлаар гадаад харилцааг өргөжүүлж, хоршооны боловсон хүчин, мэргэжилтнийг олон улсын түвшинд мэргэшүүлэх, бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх	БСШУЯ, ГХЯ, ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	4.0	2.0	6.0	8.0	8.0	28.0
3	Хоршооны хөгжлийг санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжих, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг эрчимтэй хөгжүүлэх, сум бүрт загвар хоршоо байгуулах	СЯ, ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	20.0	20.0	20.0	20.0	20.0	100.0
4	Малчдын хөдөлмөр зохион байгуулалт /бүлэг, хоршоо/-ыг боловсронгуй болгох, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бүртгэл, мэдээлэлтэй болох, албан секторт шилжихэд дэмжлэг үзүүлэх	СЯ, ХХААХҮЯ, НХХЯ, МХҮН холбоо	20.0	20.0	20.0	20.0	20.0	100.0
5	Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд оролцох байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, үр дүнг тодорхой тооцдог болох	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	2.0	1.0	2.0	1.0	1.0	7.0
6	Тэргүүний хоршоо, хоршоодын шилдэг бүтээгдэхүүн шалгаруулах болзол гарган жил бүр дүгнэж, урамшуулах	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	2.0	2.0	2.0	2.5	2.5	11.0
7	Хоршоо, хоршоог дэмжигч төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжих	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	15.0
8	Хоршооны бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний борлуулалтын сүлжээг бий болгох	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	20.0	20.0	20.0	20.0	20.0	100.0
9	Хоршооны нэгдсэн мэдээллийн санг баяжуулж судалгаа хийх, хэвлэл мэдээллийн сурталчилгааг төгөлдөржүүлэх	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0	75.0
10	Хоршооны удирдах ажилтанг давтан сургаж хүний нөөцийг чадавхижуулах	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0	60.0
11	Хоршоодын үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулах	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	25.0
12	Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд оролцсон хоршооллын холбооны үйл ажиллагааны зардал	ХХААХҮЯ, МХҮН холбоо	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0	75.0
Улсын болон орон нутгийн нэгдсэн төсөв			123.0	120.0	123.0	124.5	124.5	615.0
Олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудын зээл, буцалтгүй тусламж, төсөл, хөтөлбөр		-	25.0	32.0	30.0	20.0	20.0	127.0
Бусад эх үүсвэр /иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллага, хоршоод, сангийн хандив, тусламж, үйлчилгээний төлбөр/		-	5.0	7.0	6.0	8.0	8.0	34.0
Банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагын эх үүсвэр		-	5.0	8.0	7.0	3.0	3.0	26.0
Нийт /сая төгрөг/		-	158.0	167.0	166.0	155.5	155.5	802.0

Тайлбар: Монголын хоршооллын үндэсний нэгдсэн холбоог "МХҮН холбоо" гэж товчлон бичив.

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

2009 оны 06 дугаар сарын 24-ний өдөр **Дугаар 22** **Улаанбаатар хот**

ЭРҮҮГИЙН ХУУЛИЙН 17 ДУГААР БҮЛГИЙН ЗАРИМ ЗҮЙЛ, ЗААЛТЫГ ТАЙЛБАРЛАХ ТУХАЙ

Хүүхэд, гэр бүл, нийгмийн ёс суртахууны эсрэг гэмт хэргийн талаар заасан Эрүүгийн хуулийн 17 дугаар бүлгийн зарим зүйл, заалтыг нэг мөр ойлгож, зөв хэрэглэх явдлыг хангах зорилгоор Монгол Улсын Үндсэн хуулийн тавьдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4 дэх заалт, Шүүхийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6.5-д заасныг удирдлага болгон **Улсын Дээд шүүхээс ТОГТООХ нь:**

1. Эрүүгийн хуулийн /цаашид хуулийн гэх/ 114 дүгээр зүйлийн 114.1-д заасан **"бусад арга"** гэдэгт эрх мэдэл буюу албан тушаалын байдлаа урвуулахаас гадна атаархал төрүүлэх, ес хонзон санyулах, уур хорслыг дэвэргэх, ятган үнэмшүүлэх, итгэмтгий гэнэн занг ашиглах зэргийг хамааруулж үзнэ.

2. Хуулийн 116 дугаар зүйлийн 116.1-д заасан **"хүүхдийг санаатай сольсон"**

гэж шунахай, ес хонзон болон хувийн бусад сэдэлтээр нэг хүүхдийг нөгөөгөөр нь орлуулсан буюу ваасныг хэлнэ.

Мөн зүйл, хэсэгт заасан **"хууль бусаар үрчилсэн"** гэдэгт хүүхэд үрчлэх, үрчлүүлэх нөхцөл, журмыг тодорхойлсон хууль тогтоомжийг дээрхи зорилгоор санаатай зөрчсөн үйлдлийг ойлгоно.

3. Хуулийн 117 дугаар зүйлийн 117.1-д заасан **"хаясан"** гэж эцэг, эх нь Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1, Гэр бүлийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.2, 26.3, 26.4-т заасан үүргээ гүйцэтгэхээс зайлсхийж, хүүхдээ бусдаар асрамжлуулах зорилгоор үлдээж явсныг хэлнэ.

Мөн зүйл, хэсэгт заасан **"төөрүүлсэн"** гэдэгт дээр дурдсан зорилгоор хүүхдийг байнга оршин суудаг газар, орон байраа эргэж олох боломжгүй байршил, нөхцөлд орхиж явсан үйлдлийг ойлгоно.

Хаях гэмт хэрэг нь нярай буюу хөлд ороогүй, өвчин эмгэгтэй эсхүл сэтгэцийн өвчний улмаас үйл явдлыг илэрхийлэн хэлж ярих, орчноо таних чадваргүй хүүхдийн хувьд үйлдэгддэг онцлогтой бөгөөд үүгээрээ төөрүүлэх гэмт хэргээс ялгагдана.

4. Хуулийн 118 дугаар зүйлийн 118.1-д заасан **"шунахай зорилго"** гэдгийг Улсын Дээд шүүхийн 2009 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдрийн 14 дүгээр тогтоолын 5.2-т заасныг ойлгоно.

Мөн зүйл, хэсэгт заасан **"хараа хяналтгүй байлгасан"** гэж Гэр бүлийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.1.1-63.1.3-т заасан бага насны хүүхэд болон энэ зүйлийн 63.1.4-т заасан хүний талаар асран хамгаалагч нь хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй байхыг хэлнэ.

Энэ зүйл, хэсэгт заасан **"шаардлагатай тусламж"** гэдэгт эдийн болон эдийн бус аливаа дэмжлэг туслалцаа хамаарна.

5. Хуулийн 119 дүгээр зүйлийн 119.1-д заасан **"хайнга хандах"** гэдэгт хууль тогтоомж, түүний дагуу гарсан дүрэм, журмаар тодорхойлогдсон албан үүргээ биелүүлээгүй буюу зохих ёсоор гүйцэтгээгүй байхыг ойлгоно.

Энэхүү үйлдэл нь албан тушаалын гэмт хэргийн шинжгүй, гэм буруугийн болгоомжгүй хэлбэрээр илэрнэ.

6. Хуулийн 120 дугаар зүйлийн 120.1-д заасан **"шүүхийн шийдвэр биелүүлэхээс ноцтой зайлсхийсэн"** гэдэгт шүүхийн шийдвэрээр үүрэг хүлээсэн этгээд түүнийг биелүүлэхээс татгалзах, оршин суугаа болон ажлын газрын хаягаа зориуд өөрчлөх, тэтгэлэг төлөх талаар санаачлага гаргахгүй байх, ажлын газрын хаяг болон цалин орлогоо нуун дарагдуулах, шүүхийн шийдвэр биелүүлэх талаар Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанаас тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй зэргийг ойлгоно.

7. Хуулийн 121 дүгээр зүйлийн 121.1-д заасан **"хүүхдийг албадан болон хүчээр хөдөлмөрлүүлсэн"** гэж хүүхдийг өөрийнх нь хүсэл зоригоос гадуур, бие махбодийн болон сэтгэл санааны хүч хэрэглэх буюу хэрэглэхээр заналхийлж аливаа ажил үйлчилгээ төлбөргүй гүйцэтгүүлэхийг хэлнэ.

8. Хуулийн 123 дугаар зүйлийн 123.1-д заасан **"садар самууныг сурталчилсан"** гэдгийг Садар самуун явдалтай тэмцэх тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1-д заасныг ойлгоно.

9. Хуулийн 124 дүгээр зүйлийн 124.1-д заасан **"биеэ үнэлэхэд татан оролцуулсан"** гэж шунахай болон хувийн бусад сэдэлтээр, энэ зүйл, хэсэгт заасан аргыг хэрэглэн, хохирогчийг бусадтай бэлгийн харьцаанд төлбөртэй оруулахыг хэлнэ.

Хуулийн 115 дугаар зүйлийн 115.1-д заасан **"биеэ үнэлэхэд татан оруулсан"** гэдгийг дээрхитэй адилаар ойлгож хэрэглэнэ.

10. Хуулийн 128 дугаар зүйлийн 128.1-д заасан **"эмнэлгийн бус нөхцөлд ... үр хөндсөн"** гэдгийг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.6-д заасан эрүүл мэндийн байгууллагаас бусад газар энэхүү ажилбарыг хийснийг ойлгоно.

Мөн зүйлийн 128.2-т заасан **"бусад хүнд хор уршиг"** гэдэгт хохирогч хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон, сэтгэцийн болон бусад хүнд өвчнөөр өвчилсөн, амиа хорлоход хүргэсэн, хүүхэд дахин төрүүлэх боломжгүй болгосон, бие махбодид нь хүнд гэмтэл учирсан зэргийг хамааруулан үзнэ.

11. Хуулийн 129 дүгээр зүйлийн 129.1-д заасан **"булш сүйтгэсэн"** гэдэгт оршуулгын эсхүл өөр газарт байршуулсан талийгаачийн шарилын хөшөө, бунхан болон бусад зүйлийг санаатайгаар эвдсэн, гэмтээсэн, устгасан зэргийг ойлгоно.

Мөн зүйлийн 129.2-т заасан **"тохуурхан даажигнаж"** гэдэгт булшийг сүйтгэхдээ шарил, түүний үлдэц хэсгийг ил гаргаж хаях, элдэв хараал, өш хорслын үг, тэмдэгт бичиж үлдээх зэргийг хамааруулж үзнэ.

Энэ зүйл, хэсэгт заасан **"онц жигшүүртэй"** гэж нийгмийн ёс суртахууны хэм хэмжээ, зан заншил, нийгэмд тогтож хэвшсэн ёс журмыг илтэд үл тоомсорлон шарилыг тасчих, шатаах, хэсэглэх, элдэв хэлбэрээр зураг авах, бичлэг хийх зэргээр ичгүүр сонжуургүй авирласныг хэлнэ.

12. Хуулийн 114 дүгээр зүйлийн 114.1, 115 дугаар зүйлийн 115.3, 123 дугаар зүйлийн 123.3, 124 дүгээр зүйлийн 124.1-д тус тус заасан **"хүч хэрэглэж буюу хүч хэрэглэхээр заналхийлэх"** гэдгийг Улсын Дээд шүүхийн 2007 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн 41 дүгээр тогтоолын 1.4-т заасныг ойлгоно.

13. Хуулийн 114 дүгээр зүйлийн 114.1, 124 дүгээр зүйлийн 124.1-д тус тус заасан **"хууран мэхлэх"** гэдгийг Улсын Дээд шүүхийн 2006 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдрийн 51 дүгээр тогтоолын 3-т заасныг буюу **"үгээр болон үйлдлээр бодит байдлыг гуйвуулах, нуун дарагдуулах эсхүл зохиомол байдлыг зориудаар бий болгох замаар төөрөгдүүлэх"**-ийг ойлговол зохино.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ **С.БАТДЭЛГЭР**

ШҮҮГЧ **Б.ДОРЖГОТОВ**

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газраас эрхлэн гаргав.
Хаяг: <<Төрийн мэдээлэл>> эмхтгэлийн редакци.

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Хэвлэх хэсэгт хэвлэв.

Улаанбаатар- 12
Төрийн ордон-128 тоот
и-мэйл: turiin_medeelel@parliament.mn

☎ 262420, 329612
Индекс 14003

☎ 329487
Хэвлэлийн хуудас 1.5